

DRAMTEATRE

**HVEM
ER
REDD
FOR
FRØKEN
LUNDE?**

– en musikkrevy

MUSIKKREVY

EVENTYR, OPERA, KLOVNER, SANG,
MUSIKK, KOMIKK, DRAMATIKK

Dommer,
Per, 17.mai-taler,
sjåfør Midtsund,
byråkrat Strand,
Ekkel mannMagne Bruteig

Visergutt Ødegård,
lur lagerarbeider,
Ekkel mann, Ivar
Danielsen, fascist,
sjenert mann.....Arne Garvang

Gullfuglen,
pakkerske Anna Sveen
Byråkrat Løken..... Anne Nyutstumo

Dverg, Arbeids-
leder Henriette
Iversen, Klovner,
gammel venninne..... Kine Hellebust

Snehvit, Baker
Halvor Storm,
Erfaren sjømann..... Billy Johansson

Prinsesse, pak-
kerske Eva Lunde,
Kjøpegal dame Marianne Krogness

Disp. Henry Pedersen
Espen Næringsliv,
Werner Velferd,
Travel mann..... Terje Nordby

Eventyrforteller
"Vår mann"
Dobbeltkurt..... John Nyutstumo

Klovner
Ekkel mann Anders Rogg

Pål, pakkerske
Else Danielsen..... Liv Aakvik

Musikere: A. Garvang (gitar), B. Johansson(bass)
A. Rogg (piano), T. Nordby (ak. gitar)
J. Nyutstumo (sopransax), M. Bruteig (congas)

HVORFOR ET STYKKE OM YRKESFORBUD NÅ?

Det snakkes og skrives om "Berufs-
verbot". Det er tysk og betyr
yrkesforbud.

Den joviale Norgesvennen Willy Brandt
gikk i 1972 i spissen for å innføre
lovfestet yrkesforbud mot opposisjonelle
statsansatte i Vest-Tyskland. Berufs-
verbot ble derfor et begrep som spredde
seg internasjonalt, blant annet til
Norge.

I Norge er det ikke lovfestet yrkes-
forbud. Tvertimot er retten til arbeid
og fri ytring lovfestet. Til og med i
Grunnloven. Og ifølge den nye Miljøvern-
loven har en arbeidsgiver ikke en gang
lov til å spørre om en søkers politiske
innstilling.

-Jeg spør dem ikke bare om politisk
innstilling, men også om hva slags
musikk de liker. (Direktør Eng til NRK).
-Det kan ikke være en hotellverts plikt
å huse pyromaner. (Direktør Kraby i NAF).

Gjennom pressen er det de siste to årene
offentliggjort flere interne notater
både fra NAF og DNA som viser at kampen
mot faglige aktive opposisjonelle
arbeidere er organisert.

Folk flest er neppe klar over at det er
slik. Det er ikke så rart. For 99 %
av norsk presse og andre massemedia
informerer ikke om de konkrete sakene.
Ikke i det hele tatt.

I avisene står det om ekstremister.
Om "pestbyller" (VG). I 60-åra sto
det om suffere. I 50-åra om kommunister.
I 30-åra om sosialister. I 20-åra om
bolsjeviker. (I 40-åra var det ikke noe
problem)

Idag blir usaklige oppsigelser forsøkt
gjort "saklige" med de merkeligste
begrunnelser. Folk som søker jobb blir
kryssforhørt om politisk bakgrunn.
Et nett av svartelister sprer seg i
arbeidslivet. Dette skjer lydløst.
Vi vil lage ståhei om dette emnet.
Så mye vi overhode kan makte.

Etterat vi har ransaket norsk presse i
søttiåra, oppsøkt en hel haug med folk
på arbeidsplasser hvor det har vært
konflikt, intervjuet og gjort under-
søkelser, tror vi ikke noe på dette i
det hele tatt. For å være helt ærlig
er vi helt sikre på at den samlede
borgerlige presse tar fullstendig feil.

Yrkesforbud i Norge er bare i begynnelsen.
Yrkesforbudets fanebærere er systematiske
lovbrytere. Det er fremdeles tid til
å reise effektiv motstand og brei opinion
mot dette angrepet på våre demokratiske
rettigheter.

Frihetsopera

Tekst: Nordby
Musikk: Garvang

FRIHET FRIHET FRIHIHET
FRIHET FRIHET FRIHIHET
KONSTITUSJONSFRIHET DEMONSTRASJONSFRIHET
INFORMASJONSFRIHET ORGANISASJONSFRIHET
FRIHET FRIHET FRIHIHET
AGITASJONSFRIHET INSINUASJONSFRIHET
OPPSISJONSFRIHET PROSTITUSJONSFRIHET
FRIHET FRIHET FRIHIHET

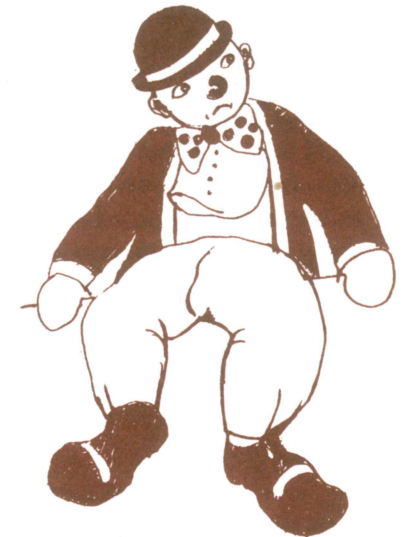
VI HAR TRYKKEFRIHET OG KRYKKEFRIHET
HUNDREVIS AV KRONER PR.STYKKE-FRIHET
VI HAR HOPPEFRIHET OG GALEFRIHET
VI HAR SPILLE TEGNE VEVE SY OG MALE-FRIHET
SKANDALEFRIHET, GÅ I DVALEFRIHET
PÅ MOM-SIDA TIL OG MED TALEFRIHET
VI HAR ALL SLAGS FRIHET SOM TENKES KAN
I VERDENS ALLER FRIESTE LAND
DER KONGEN ER NATURLIG OG SNILL
OG ALLE KAN SI HVA DE VIL

JA, NORGE ER SÅ FREDELIG OG FRITT OG DEMOKRATISK
OG VELDIG VARIERENDE OG SPENNENDE KLIMATISK
FRIHETEN ER GRENSELØS OG INTET ER UMULIG
JA NORGE ER ET VAKKERT LAND OG KONGEN ER NATURLIG

MEN FOR Å GJØRE BRUK AV TRYKKEFRIHETEN
KAN DET VÆRE GUNSTIG Å HA ET TRYKKERI
OG SKAL MAN FÅ GLEDE AV YTRINGSFRIHETEN
BØR MAN EIE EN AVIS Å YTRE SEG I
OG ET BANKLÅN ER LETT Å FÅ
SÆRLIG HVIS MAN SITTER HØYT PÅ STRÅ
OG TALEFRIHETEN ER FULLSTENDIG
HVIS MAN EIER NRK

VI ANDRE FÅR STÅ DER OG LYTTE
TIL TALER OM FRIHETEN VÅR
FOR VED HØYTIDELIGE ANLEDNINGER
ER DEN OFTE UTE OG GÅR
PÅ BANKETTER OG REGJERINGSKONFERANSER
KOMMER DEN IGJEN OG IGJEN
OG VED TALER OG NEDLEGGING AV KRANSER
HØRER MAN DE SAMME ORD SOM I FJØR
GJENTAS AV DE SAMME MENN

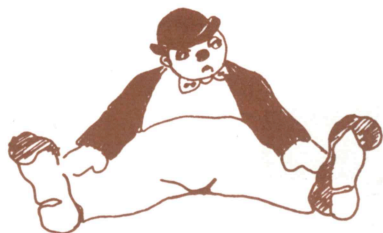

JA DU SKAL VOKTE DEG FOR Å GÅ FRIHETEN ETTER I SØMMENE
FOR DEN TRIVES BEST I TEKST OG FORMULAR
DEN SKAL DIKTES OM DEN SKAL LEVES UT I DRØMMENE
DEN SKAL ANVENDES I EN KRITISK KOMMENTAR

DU HAR LOV TIL Å VÆRE NEGATIV OG FORDØMMENDE
OG UNG OG FRISK I DITT VOKABULAR
MEN DU SKAL VOKTE DEG FOR Å GÅ FRIHETEN ETTER I SØMMENE
OG FOR Å TA DEN ALTFOR KRAFTIG I FORSVAR

SÅ BLI MED OG TRO PÅ DET ELLER LA VÆR
HØR EN HISTORIE SOM KUNNE HENDT ENHVER
OM HVORDAN FORSØKE Å UNNGÅ Å BLI SJUK
OG HVA SOM HENDER
HVIS MAN TAR LITT FIRHET I BRUK!

ARBEIDS MÅTEN

Opptakten til HVEM ER REDD FOR
FRØKEN LUNDE var intervjuer
med folk som var usaklig opp-
sagt eller som hadde tatt del
i kamper mot usaklige opp-
sigelser på arbeidsplassen.

Deretter gikk vi gjennom aviser for
å sette opp vår egen faktasamling om
temaet. Utgangspunktet for vårt
videre arbeid var nå blitt over 35
timer personlige intervjuer og en
summerisk oversikt over omkring
500 usaklige oppsigelser.

Siste undersøkelse av denne typen
var at vi banket på omkring 70 til-
feldige dører i Oslo for å høre hva
slags tanker folk hadde rundt temaet
usaklige oppsigelser, og hvor mye
fakta som var spredd via massemedia.
Det vanligste svaret var: -Nei, jeg
kan ikke si jeg har vært borti det,
men det er klart en ikke kan finne
seg i det når det forekommer.

Historien om Eva plukket vi fra
intervjuene. Historien om Eva er
allikevel ikke identisk med noen
virkelig historie. Hun har sine egne
særtrekk på sin egen arbeidsplass.
Men alt som skjer henne har likevel
hendt, og hender idag.

Ideer til sketsjer, sanger og
historien utarbeidet vi i fellesskap.
Utskrivingen er foretatt av de i
gruppa som har denslags som spesial-
område. Herfra er metoden kritikk/
forandring/kritikk/forandring, osv.
Et hovedprinsipp for arbeidsmåten
er kort sagt at alt kan kritiseres
og forandres fra første manusutkast
foreligger til siste forestilling.

Kritikk fra folk utenfor gruppa
har vi blant annet fått av våre
tidligere intervjuobjekter som har
lest førsteutkast (les: første-
forkast) til manuskript og fra
folk som har fulgt siste del av
prøveperioden.

Herfra er det du som skal kritisere.

Utplassert lager—blues

Tekst: Nordby

Musikk: Garvang/Rogg

JEG GIKK OG VAR LITT PLAGA
AV EN SVÆRT UROLIG MAGA
DET SUGDE OG DET SVEI
"FOR MYE SYRE" TENKTE JEG
FOR MORRARUSHET NEDPÅ LAGERET
HAR GÅTT LITT FORT FOR MEG.

MEN DA JEG SYNTES DET VAR PÅ TIDE
Å GÅ TIL FORMANN' FOR Å SI DET
GA HAN SMÅ, NERVØSE BLIKK
FØR HAN TOK MEG MED OG GIKK
I ET GANSKE STILLE HJØRNE
OG SA, MED KREMT OG SIDEBLIKK,

"DET ER BLITT EN ANNEN TONE HER PÅ LAGERET I DET SISTE -
EN TENDENS TIL Å KRITISERE ALL VERDENS BAGATELLER -
DISPONENTEN ER BLITT AVBRUTT AV EN ANSATT MENS HAN SPISTE,
IDAG ER DET MAGAN DIN - IMORGEN STØRRE TING DET GJELDER,
HAR DU MERKET DEG EN VED PAKKEBORDET INNERST INNI HALLEN?
JA, EN NYANSATT MED FREGNER OG MED ØRA LANGT OPP PÅ SKALLEN,
JAN PRATER VELDIG MYE, OGSÅ HAR HAN RØDE KINN..."

"JAMEN JØSSENAMM, SA JEG, HVA HAR DETTE Å GJØRA MED MAGAN MIN?"
"JO, VENT NÅ LITT", SA FORMANN', "DU SER HAN EGLER OPP DERE ANDRE,
HAN ER SKARP OG FLINK MED KJEFTEN, HAN VIL RIVE NED OG FORANDRE,
DET ER HAN SOM KOMMER I DEN GRØNNE FRAKKEN NÅR DET REGNER
OGSÅ GÅR'N LITT FOROVERBØYET - SKJØNNER DU HVEM JEG MENER?"

HAN ER UTPLASSERT
HAN ER UTPLASSERT
JEG ER SIKKER PÅ AT HAN ER UTPLASSERT
HAN ER SLEIP OG IKKE DUM
HAN HAR SIKKERT ARTIUM"
DA FIKK JEG STOPPA'N OPP OG SA:
"SÅ MAGAN MIN ER ALTSÅ BRA?"
OG FORMANN' VAR BLITT FJERN I BLIKKET OG SA "JA".

SÅ HVIS VI KJENNER NOEN PLAGER
I VÅRE MAGER PÅ ET LAGER
HVIS VI STADIG MÅ PÅ DO =
ELLER SYNS VI SPYTTER BLOD
ALT DETTE ER DET BARE NO'N LURINGER
SOM HAR FÅTT OSS TIL Å TRO

ER DU SUR OG TRØTT OM MORRAN
OG SYNS AT BILEN RUSTER FORAN
OG HVIS IKKE ALT ER VEL
ETTER OVERTID EN KVELD
HAR DU BARE LATT DEG PÅVIRKE
AV AKP-ML

DET HAR GÅTT OPP OPPTIL FLERE LYS FOR MEG NÅ ETTER DETTE
OG JEG SKJØNNER AT JEG ALLTID HAR TATT FEIL OG VÆRT EN KNØL
VI SOM KJØRER TRUCK OG TRILLER TRALLER HA'KKE RARE VETTET
OG DET VERSTE VI KAN GJØRE ER Å STOLE PÅ OSS SJØL
DET GÅR ONDSINNEDE RYKTER IBLANT FLERE HER PÅ STEDET
OM AT DISPONENTEN TJENER MYE MER ENN OSS HER NEDE
DET ER SIKKERT IKKE SANT OG DET ER EGENTLIG LITT TRIST
AT SÅ MANGE LAR SEG LURE AV EN PLANTA EKSTREMIST
I DAG MORGES KOM EN FYR MED NOTISBLOKK OG STOPPEKLOKKE
FOR Å SPØRRE "HVORDAN GÅR DET DA?" OG "HAR DERE DET BRA?"
JEG VAR LIKE KALD OG ROLIG, STIRRA'N INN I ØYELOKKET
FØR JEG HERMA ETTER'N, KASTA'N UT: "SE KOM DEG HERIFRA"

HAN VAR UTPLASSERT, HAN VAR UTPLASSERT
JEG ER SIKKER PÅ AT HAN VAR UTPLASSERT
HAN VAR SLEIP OG IKKE DUM
HADDE SIKKERT ARTIUM
MEN HAN VAR LITT FOR INTERESSERT
SÅ HAN FIKK NESA SI MØBLERT
FOR JEG LIKER IKKE Å BLI INFILTRERT!

NOEN EKSEMPLER

PÅ YRKESFORBUD I NORGE

noen konkrete saker

KRYSET DAGLIGVARE A/S, BODØ.

Tre jenter oppsagt fordi de organiserte seg i Handel og Kontor. Delvis seier. De har fått penger, men ingen jobb.

TEKSTILVASK, HAUGESUND.

Tre kvinner oppsagt for "sviktende ordretilgang" tre dager etter at de organiserte seg i Kjemisk. De hadde 11 kroner timen og ville gått opp til tariff som var 18 kroner timen.

SCHEELES REDERI, FREDRIKSTAD

Tillitsmann oppsagt.

Oppsigelsen ble trukket etter at Fredrikstad Sam.Org. hadde tatt stilling for streikevarsel.

AKER OFFSHORE, ANDALSNES.

110 mann importerte arbeidere oppsagt og sendt hjem etter 24 timer streik med krav om full kompensasjon for arbeidstidsforkortelen i 1976.

NORDMØRE OG ROMSDALS FELLESKJØP.

5 sparket fordi de "nektet å jobbe inn 1. mai og påskeaften". Trusel om streik gjorde at oppsigelsene ble trukket tilbake..

A/S BYGGTEKNIKK, TRONDHEIM

En mann oppsagt utenom ansiennitetsprinsippet. Oppsigelsen trukket da arbeiderne samlet seg i møte for å diskutere saken.

KLÆBU PLEIEHJEM, KLÆBU.

En person, hjelpepleier og tillitsmann, sparka for "misligheter ved tjenesteforholdet". Bred støtte ga ham jobben tilbake.

MUSTAD MARAGARINFABRIKK.

En oppsagt som "overkvalifisert". Norsk Næring og Nytellesmiddel-arbeiderforbund ledet forhandlinger fram til et forlik hvor den oppsagte skulle forplikte seg til aldri å ta opp beskyldninger om usaklig eller politisk oppsigelse mer. NNN ferdig med saken.

SVENDSENS GARTNERI, OSLO

1 jente oppsagt fordi hun fagorganiserte seg. Fikk tilbake jobben etter støtte fra Handel og Kontor, Kvinnefronten og arbeidskameratene.

TIDLIGERE OPPSAGT FRA ELEKTRISK BYRÅ.
Nektet jobb på MUSTAD, ELCO, GRANFOSS, NEBB, KODAK NORGE.

ODDA UNGDOMSSKOLE, ODDA

Hindret tilsatt tiltross for å ha lengst ansiennitet og formelt kvalifisert. Kan det ha betydning at han var kilde for avsløringene som førte til at sosialsjefen (fra AP) senere ble dømt for underslag?

UTSIRA SØRE MAKRELLMOTTAK.

En oppsagt etter å ha kritisert ledelsen i et intervju i Klassekampen. Oppsigelsene trukket tilbake av "frykt for en ny Hammerverksak".

NORCON, RAFNES.

14 oppsagt uten ansiennitet, lover og avtaler p.g.a. "nedtrapping". Oppsigelsene trukket etter kort sit-down av 1000 mann.

GUSTAV A. RING, OSLO.

30 ingeniører sparket for å ha gått til streik. Alle inntatt igjen etter trusel om sympatiststreik fra NITO.

- dette var 14 utvalgte saker. Vi kunne ha skrevet om over 300 som alle har funnet sted siden 1973, Og vi har neppe funnet alle.

Tendensen er økende.

Enkelte vil innvende at yrkesforbud er betegnelsen på den berømte tyske loven, og derfor ikke hører hjemme i norsk språkbruk.

Andre vil kanskje hevde at yrkesforbudet kun betyr svartelisting av enkeltpersoner, som etterhvert ikke får jobb noe sted, og at en enkelt politisk oppsigelse er langt mer uskyldig.

For det første er det vel nokså meningsløst i denne sammenheng å diskutere ord. For det andre skulle det ovenstående vise at tilfellene i Norge hverken er enkeltstående eller uskyldige. For det tredje. Selv om det ikke finnes noen lov i Norge om yrkesforbud, fins det rundskriv, ekstremistutvalg og en inngrodd og økende systematisk praksis.

Kjernen i yrkesforbudet er motsetningen mellom arbeiderklassen og kapitalismen. Formelt trenger en bare å selge sin arbeidskraft. Men i virkeligheten kreves det mer. En skal mene riktige ting, være snill og føye- lig og bøye nakken. Ellers har man plutselig ikke lenger rett til arbeid. Friheten under kapitalismen er fullkommen. Bare man ikke tar den i bruk.

PROGRAM

1. DET NORSKE FOLKEEVENTYRET:
2. NORSK FRIHETSOPERA (sang)
3. DET TREKKER PÅ BOLLERS.....
4. EVA TREFFER VAR MANN
5. DISPONENT PEDERSEN FAR EN STOR ORDRE
6. VIL DU BLI ARBEIDSLEDER?
7. ARBEIDSLEDER JEG? (Sang)
8. SA DU NOE TIL MEG, EVA?
9. POSTEN SKAL FRAM !
10. DUETT (sang)
11. FRA VIRKELIGHETEN
12. EN SPARK ER EN SPARK ER EN SPARK....
13. I DE BESTE HENDER
14. UTPLASSET LAGERBLUES (sang)
15. minutters pause.

2. AKT

15. STØTTE PÅ GATA
16. BRÅKMAKER (sang)
17. TA DET LITT MED RO, STORM!
18. DOBBELTKURT (sang)
19. NÅR KRYBBEN ER TOM, BITES HESTENE
20. HALVOR ! (sang)
21. HVORFOR ER DU HJEMME NÅ?
22. RETT OG URETT
23. HUSET (sang)
24. UT Å SØKE TJENESTE
25. HALLO!
26. VERN, VELFERD OG WERNER VELFERD
27. NY MANN PÅ BOLLERS
28. FANTASI SKAL BLI, HR. DIREKTØR !
29. FINALE

Bråkmaker

BRÅKMAKER, BRÅKMAKER,
HAN KALTE MEG FOR BRÅKMAKER,
VI STO NEDPÅ GATA MELLOM TORGET OG STASJONEN
I FLERE TIMER OM ETTERMIDDAGEN
JEG HADDE PÅ MEG LITT FOR LITE
FOR JEG FRØS DA JEG KOM HJEM
OG SATTE OVER KAFFEN,
DET VAR MANGE SOM SPURTE OG SLETT IKKE VISSTE
OG MANGE SKREIV SEG PÅ UNDERSKRIFTSLISTE
DET ER JO IKKE GREITT Å FØLGE MED
SÅ VI FORKLARTE DEM DA,
SÅ GODT VI KUNNE,
AT ALLE BURDE STØTTE EVA LUNDE,
MEN TENK BARE SLENGE UT "BRÅKMAKER"
NÅR JEG STÅR OG GJØR SÅ GODT JEG KAN
DET ER URETTFERDIG OG DET GÅR IKKE AN,

BRÅKMAKER, BRÅKMAKER,
HAN KALTE MEG FOR BRÅKMAKER,
VI STO NEDPÅ GATA MELLOM TORGET OG STASJONEN
OG SLOSS FOR EVA OM ETTERMIDDAGEN
VI VIL JO BARE FÅ VEKK TREKKEN
FOR DET ER FARLIG Å STÅ
SÅNN OG FRYSE HELE DAGEN,
FOR HOS OSS ER DET LOMMER
MED KALD OG VARM LUFT I
OG DET VIL VI IKKE HA
OG DET ER DA FORNUFTIG?
DET ER DA IKKE BRÅK DET Å SI FRA LITT?
ER DU HØYREMANN ELLER SKJØNNER DU IKKE?
JEG SYNS JEG SÅ FORAKT OG HÅN I BLIKKET,
ER DU BETALT AV FIRMAET BOLLERS
ELLER ER DIN UVIDENHET SÅ ENORM?
SE Å HA DEG VEKK, DIN SLEIPE ORM,
ORM,

BRÅKMAKER, BRÅKMAKER,
TENK AT JEG SKU BLI BRÅKMAKER,
VI STO NEDPÅ GATA MELLOM TORGET OG STASJONEN
VI STO DER OG BRÅKTE LITT OM ETTERMIDDAGEN
I GRUNNEN VAR DET GANSKE TRIVELIG
FOR ALLE SLAGS FOLK
SOM KAN TENKES KOM DIT
OG NOEN VAR BLIDE
OG NOEN VAR TRISTE
OG NOEN SKREIV SEG PÅ UNDERSKRIFTSLISTE
MEN ENKELTE GIKK JO BARE RETT FORBI
DET TRENGS JO NOEN TIL Å INFORMERE,
JA RENT UT SAGT, JA, ALTSÅ AGITERE,
DU ANNA, DET VAR MORO Å BRÅKE LITT,
"BRÅKMAKER" ER JO ET FRYKTELIG SPRÅK,
JAMEN EGENTLIG ER DET JO BRA MED LITT BRÅK,
BRÅK,

Øvrige involverte i
HVEM ER REDD FOR FRØKEN LUNDE?

Bakgrunnsopplysninger:

39 oppsagte fra hele landet.

Idekorrigering:

70 fritt valgte beboere i
Tøyenområdet.

Manuskritikk:

15 mennesker av
forskjellig kjønn,
alder og yrke.

Administrasjon i K17:

Per Kjeve

INSTRUKTØRER:

Anita Rummelhoff og
Knut Walle

1. ste endring, mai 78:

Sigve Bøe

2. nen endring, sept. 78:

Helge Winther-Larsen

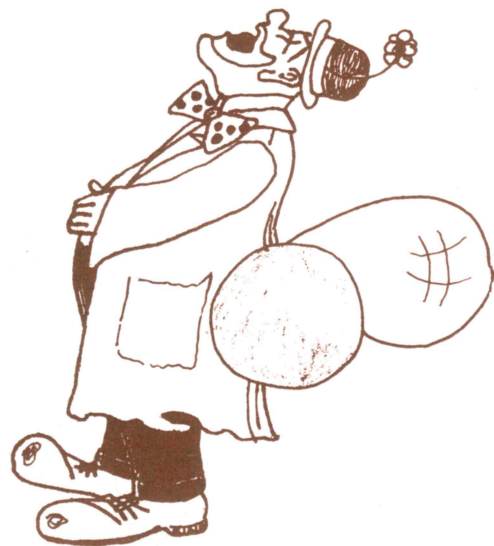
SUFFLI & REGIASS.:

Bente Daugaard Knudsen &

Margit Solveig Thon

Ideer, tekster og musikk:

TRAMTEATRET.

TAKK TIL:

alle dem blant vårt
publikum som har bistått
med kritikk og ideer til
å gjøre stykket bedre!

TRAMTEATRETS LIV OG LEVNET

Etter "Deep Sea Thriller" i Drammen
17. mai 1977 kom en eldre kar bort
til oss, gratulerte med forestillingen
og bedyret at han en gang hadde vært
med i Tramteatret selv.

Det er han ikke alene om. Den norske
arbeiderteaterbevegelsen i 20 og 30-
årene var en virkelig massebevegelse.
"Tramgjengene" dro rundt i hele landet.
De framførte sine agitasjonsspill,
hilsningsanger og talekor på politiske
møter, lasteplan og bryggekanter.
Temaet kunne være sosialismen, kampen
for det daglige brødet eller solidari-
teten mellom arbeidere og bønder.
Kvalitetsmessig og politisk varierte
det stort. Noe slagkraftig revolusjon-
nært folketeater utviklet seg aldri.
Til det var bevegelsen alt for bundet
til det etterhvert statsbærende
arbeiderpartiet. Innholdsmessig tok
etterhvert sekterismen overhånd.
Truppene ble mer og mer interessert
i partienes valgprogrammer og mindre
i arbeiderklassens reelle behov og
ønsker.

Denne bevegelsen hadde igjen sitt
utgangspunkt i den russiske oktober-
revolusjonen. "Når de herskende har
skreket fra seg, skal de undertrykte
tale", sa Brecht. I den unge Sovjet-

staten oppsto mer enn 20 000 arbeider-
teatergrupper, de fleste med utspring
i fagforenings og klubbteatre. Enorm
stor popularitet nådde retningen som
ble kalt "De Unge Arbeideres Teater" -
forkortet (på russisk) TRAM. Alle
"tramteatrene" begynte som amatører,
noen av dem ble etterhvert profesjonelle.

Det får være nok om de gamle
grekere. Nei russere. Men altså
bakgrunnen for at vi har stjålet
TRAMnavnet er følgende: Vi vil være
en del av den kulturbevegelsen som
idag er iferd med å reises i Norge:
En bred, folkelig bevegelse som tar
stilling i klassekampen, deltar i
avsløringen av borgerskapets
undertrykkelse og løgner, kjemper
mot imperialismen og for sosialisme,
tar utgangspunkt i virkeligheten og
uttrykker håp, optimisme og humor.
Denne bevegelsen har tradisjoner.
Vi vil gjerne bli assosiert med
disse tradisjonene.

Men for all del: Vi lager
musikkrevyer for å underholde.
Det er nå en gang teatrets og
revyens særegne funksjon. Og
hvorfor skal underholdning nødvendig-
vis være ensbetydende med Gerhardsen,
rumpe, lår og tversoversløyfe?

DER DET ER HJERTEROM ER DET STUDIO

FOTO: Finn Thoresen.

siste rad fra venstre: Billy Johansson, Terje Nordby, Per Kjøve,
Anne Nyutstuomo, Marianne Krogness.
midterste rad fra venstre: Kine Hellebust, Sølge Winther Larsen
Olav Akerik, Magne Bruteig, Bodil Maal.
framste rad: John Nyutstuomo, Arne Gervang, Anders Røgg.

Er revy nødvendigvis det samme som å gjøre narr av utlendinger, kvinner og homofile? Nei.

Folk stusser når de hører begrepet "Fri Teatergruppe". Det er igrunnen ikke så merkelig. Vi er vant til at det finnes amatørteatre og "ordentlige" teatre. Et teater er en stor gammel bygning som ingen river. En "gruppe" er en gjeng unge, friske, morsomme og litt lurvete mennesker med ideelt siktemål og uoppslitelig arbeidsvilje. Og hva betyr "fri"?

Det fins 20-30 frie danse- og teatergrupper i Norge. Felles for disse er at de bestemmer over seg sjøl. På Nasjonalteatret er man ansatt, i Tramteatret er man medlem. Vi eier vår egen buss. Vi bestemmer over våre egne arbeidstider. Vi setter opp det vi vil. Alle avgjørelser tas etter demokratisk diskusjon og behandling. Men viktigst av alt: Vi spiller teater og musikk fordi det har en slags hensikt. Ikke for å bidra til kulturlivet.

Et annet særtrekk ved en fri gruppe er at den aldri har fem øre. Hvorfor? Fordi det er dyrt å drive teater. Institusjonsteatrene har en selvdekningsprosent på mellom 5 og 15. Tramteatret har en selvdekningsprosent på 97. Bevilgningene er små eller ingen i det hele tatt. Kunstnere skal som kjent

sulte (i motsetning til politikere, kulturrådmenn og forretningsfolk. De skal ikke sulte.). Derfor har vi hittil vært nødt til å ha andre jobber ved siden av. Mandag til onsdag har vi vært sjåfører, vaskekjerring, lærere, ekspeditør, kontordame og dataarbeider. Fra høsten 1978 går vi over på heltid. En forutsetning for å drive aktivt fri-teater er ut fra dette en helhjertet oppslutning fra et stort publikum! Vi er desverre nødt til å ta høye billettpriser. Vi er desverre nødt til å tigge om penger. Videre er vi nødt til å skape en bred opinion for skikkelige støtteordninger til alle frie teatergrupper. Det er for jævlig at folk skal betale skatt til teatervirksomhet og så betale en gang til når de kommer på våre forestillinger.

Å arbeide i en progressiv fri teatergruppe betyr blant annet:

En må delta i alle prosesser og sider ved det å lage teater, og en oppdager stadig flere etterhvert. For oss som ikke har teaterskoler, men kun egne erfaringer og andres kritikk å bygge på, innebærer dette en stadig utviklingsprosess. For de fleste er det selvfølgelig at skuespill, scenearrangementer, instruksjon, scenografi, manuskript, sanger, musikk, musikkarrangementer og plastikk er anerkjente "sider" ved teatret. Men kostymene må sys og

stoffet skaffes til veie. Rekvissittene må kjøpes inn, plukkes opp fra diverse loftsboeder, høvles, sages, spikres og males. Kulissene må stiftes, skrus og impregneres. Skal en dra på en lengre turne må en ha framkomstmiddel og noen må være sjåfør. Utstyret må lempes, rigges og pakkes ned igjen. Teater krever administrasjon. En må stå på som et villt dyr for å drive propaganda og reklame, holde kontakt med arrangører, planlegge avreisetider, billettsalg og overnattingssteder. Vi beklager oss igrunnen ikke. Men alle disse praktiske sidene ved teaterdrift - i borgerlig teatervitenskap ikke-eksisterende og ved institusjons-teatrene overlatt scenearbeidere, teknikere og administratører - er en like viktig del av en frigrupes hverdag som det "kunstneriske" og "politiske".

Progressivt teater er dødfødt hvis en ikke stoler på publikum. Det økonomiske er nevnt, og skulle være selvfølgelig nok. Men det uttrykker seg også ved at en tar opp emner folk er opptatt av. Og at folk trekkes inn som en viktig del av skaperprosessen: Diskuterer emnet, manuskriptet, overværer prøveforestillinger, kommer med kritikk og ideer. Da vi spilte DST i Stavanger kom vi i kontakt med oljearbeidere som kunne fortelle om streiker på anlegg og plattformer som var fullstendig tiet ihjel i pressen.

Ut fra dette ble vi nødt til å endre den siste scenen i stykket. For det borgerlige teatret er teaterkritikken liv og død. For det progressive teatret betyr publikum liv og død.

Kvalitet. Uansett om en spiller "riktig" politisk teater er formen det til sjuende og sist får avgjørende for hvor langt ut det kan nå. For oss som ikke har kunstnerisk utdanning betyr dette spesiell årvåkenhet. I utgangspunktet er vi ufaglærte dillettanter på alle områder. Men vi gjør så godt vi kan. Vi har knyttet til oss faglige konsulenter på forskjellige områder for å få hjelp: Tekstuttale, stemmeteknikk, plastikk, etc. Et levedyktig teater forutsetter en fundamental respekt for det håndverket som de forskjellige deler av teaterarbeidet utgjør. For oss går dette over stakk og stein noen ganger: Vi har alltid dårlig tid. Men lærer etterhvert. For oss som driver med musikkrevyer har vi en spesiell oppgave i å få folk til å le. Når man ler av seg sjøl eller fienden har man et godt utgangspunkt. Eller for å sitere en svensk forfatter: -Å le er viktig. Dessuten er det morsomt.

Tramteatret er slett ikke noe enestående i norsk progressivt kulturliv. Progressive amatørteatre og frigrupper kommer til å dukke opp i stadig større monn. På institusjonsteatrene er det en sterk bevegelse igang for å legge opp et meningsfullt repertoar og trekke arbeidende mennesker til teatrene. Ikke for å se hva som helst. (For "teater" er hverken viktig eller verdifullt. "Teater" er meningsløst. Og at så få folk i Norge går i "teater" er et skikkelig sunnhetstegn. Det er håp!) Men for å se teater som fungerer, som lever, for å se teater med utgangspunkt i livet og virkeligheten.

"Nå trur jeg det er på tide at progressive diktere slutter å se på seg sjøl som en slags spennende venstrefløy i samfunnets utkant, men se på seg sjøl som dem som skal skrive norsk litteratur", skriver Dag Solstad.

Omskrevet til vår bransje kunne vi som arbeider med progressivt teater si det slik: Det er nå det begynner.

K 17

er kjælenavnet på våre kjære øvingslokaler. De består av 220 kvadratmeter golvflate i loftet på et renseri i Kolstadgata 17 nedenfor Tøyensentret i Oslo. Lokalene er vinkelformede og innbefatter kontor, direktørbolig (Magne, som sitter trofast ved telefonen hele dagen), musikkrom (hvor Tramband, for tida

Bay City Bollers holder til), sittekrok, primitiv dusj (hvor trompetisten øver), to gamle kjøleskap, kaffekjele og provisorisk sceneplass. Her "bor" vi. Og kjemper hardt mot vinterkulde, ubekvemme søyler, irrasjonelle sikringsbokser og bevilgende myndigheter.

BUDT

Hvem frakter kostymer og kasser, forsterkere, jenter og lutt? - som det heter i sangen.

Svaret er Budt, CC 66285, turnébussen som tør der andre tier, f.eks ved parkering for Budt-skilt. Budt er grønn og gul og 12 meter lang og har uten uhell fraktet Tramteatret land og strand rundt det siste året. Gamle busser har som kjent sjel, men Budt er den eneste med sjel som høres. Onde tunger hevder at det er kompressorsus. Det skulle ikke forandre oss om disse tunger sitter hos bevilgende myndigheter. "Fri-grupper bør ikke få penger," sier de. "De kjøper jo bare gamle busser."

TRAM-KONTAKT

Vil du bli Tramkontakt?

Tramteatret driver en omfattende virksomhet. For å nå ut til flest mulig folk på en best mulig måte er vi fullstendig avhengig av medløpere. Forutsetningen er at du synes det vi driver med er bra og kan være verdt å være med og drive PR for. Tramkontakten kan bestå i å spre propagandamateriell, selge bøker, plater og program, arrangere forestillinger, komme og kritisere oss, få gode ideer til bedring av virksomheten og sikkert mye mer vi ikke har tenkt på. Skriv eller ring! (Se adresse annet sted i programmet)

TEATERSENTRUM

Teatersentrum (TS) er de frie, sceniske gruppens fagpolitiske interesseorganisasjon. TS skal i første rekke være et redskap for de frie gruppens kamp for å oppnå levelige økonomiske kår, gjennom kontakt med bevilgende myndigheter og ved å spre informasjon om gruppens rettigheter og virksomhet. På sikt arbeider vi for at TS skal representere de frie gruppene i forhandlinger med staten.

Idag er disse gruppene tilsluttet organisasjonen:

Bivrost
Collage
Danseloftet
Dilletantene
Dukketeaterverkstedet
Filiokus
Fri Ballett
Grenland Friteater
Høvik Ballett
MuSiDra
Perleporten Teatergruppe
Saltkompagniet
Teater 4
Teatret Rundtomkring
Tramteatret
Vibeke Helgesens Dukketeater

Huset

Tekst: Nordby

Musikk: Rogg

JEG TILHØRER MAKTENS SENTRUM
JEG TALER NÅR DE IKKE TØR
JEG ER DERES NAKNE ANSIKT
JEG BLOMSTRET I NITTENFØRR,
NÅ GÅR JEG OG SKUER TERRENGET
FOR PLANENE DE HAR JEG LAGT
NÅ AVVENTER JEG DET SOM HENDER
OG JOBBER I MIN EGEN TAKT

JEG HAR ET BESKJEDENT VESEN
MED SINDIGHET, TANKE OG TÅL
JEG SKYR Å BLI GJENKJENT PÅ GATEN
FOR HEMMELIG ER MITT MÅL;
JEG BYGGER ET HUS I DET STILLE
ET HØYREIST, ÆRVERDIG SLOTT
JEG ARBEIDER BEST I SKUMRING
OG NÅR DET ER TÅKE OG GRÅTT

GRUNNMUR OG SØYLER SKAL STØPES
AV BLY FRA VÅRT ARTILLERI
OG STØTTEMUREN SKAL REISES
MED MURSTEIN FRA VÅR INDUSTRI
OG PORTEN SMIS AV EN MINISTER
MED RØST DEMAGOGISK OG GROV
OG TAKET SKAL TEKES AV ÅNDEN
FRA EN PASSELIG UNNTAKSLOV

SÅ PANELER JEG VEGGEN MED PLANKER
AV ABSOLUTT LYDIGHET
OG SKULLE ET BORD VÆRE BLODSTENKT
SÅ DEKKER JEG DET MED TAPET
JEG SPIKRER OG LIMER OG TETTER
SÅ INGEN KAN SI MEG I MOT
OG BOLTER MED POLITIKØLLER
OG PYNTER MED MORDBRANNSOT

SÅ VEVER JEG TEPPE PÅ GULVET
MED MØNSTER AV VIKINGESKIP
SÅ ISOLERER JEG KJELLEREN
SÅ INGEN KAN HØRE ET PIP
SÅ BYGGER JEG NISJER FOR VAKTENE
SOM SKAL STÅ DER MED HVER SIN PISTOL
SÅ MONTERER JEG HØYSPENTANLEGGET
OG KOBLER DET TIL EN STOL

JEG LAGER ET GAMMELDAGS ILDSTED
HVOR BRENSSEL ER KUNST OG KULTUR
SÅ SETTER JEG GITTER FOR VINDUENE
FOR HUSET ER OGSÅ ET BUR
I ETT ROM FINS FOTOGRAFIER
AV ANSIKTER PÅ EN Plass
ET ANNET HAR TRADISJONER
OG BEHOLDERE FULLE AV GASS

JEG BYGGER ET HUS I DET STILLE
ET HØYREIST, ÆRVERDIG SLOTT
MEN VIT, JEG FORHASTER MEG IKKE
JEG ARBEIDER ROLIG OG GODT
MEN FOR HVER EN FRIMODIG YTRING
SOM DØMMES DITHEN SOM JEG VIL
OG FOR HVER OPPNENT SOM BLIR OPPSAGT
SÅ FÅR JEG EN MURSTEIN TIL

OM DEEP SEA THRILLER

Vi stiftet Tramteatret i juni 1976. Halvannet år tok det å utarbeide den første forestillingen.

At vi valgte olje som tema var hverken nøye overlagt eller helt tilfeldig. Vi ville lage teater om noe som angikk de fleste. Om noe aktuelt. Da hadde utenlandsk og norsk monopolkapital herjet Nordsjøen i fem år allerede. Vi gikk på husbesøk for å høre hva folk mente om oljepolitikken.

Folk lo. De lo av politikerne som trodde på Olje-Norge. Latteren var svart og bitter. Og ute i Nordsjøen foregikk kontinuerlig masseimport av lavtlønnet fremmed arbeidskraft, dødsulykker, oljeutslipp som tok livet av tusenvis av sjøfugl, bestikkelser og løgner.

Store deler av DST kom til å handle om svadaen, ideologien, fortielsene og hemmeligholdelsene.

Lørdagen før premieren kom det melding om blowout på Ekofiskfeltet.

I skrivende stund har vi spilt DST 63 ganger for 20.000 mennesker. Fra Kristiansand i sør til Tromsø i nord, fra Bergen i vest til Stockholm i øst. DST har deltatt på to teaterfestivaler, i to fjernsynsprogrammer og fem radioprogrammer (deriblant svensk og vest-tysk radio!) "Deep Sea Thriller og enda mer" kom ut som LP på MAI plateselskap i 1977. Der er alle de viktigste sangene fra revyen med. Manuskriptet foreligger dessuten i bokform.

Deep Sea Thriller er ikke lagt ned! Vi er fremdeles åpne for henvendelser, forespørsler og bestillinger.

Bilder
fra

«Deep
Sea
Thriller»

Mike

OG VI FØLGER OPP DE BESTE TRADISJONENE FRA VÅR FOR-
RIGE MUSIKKREVY "DEEP SEA THRILLER",
HITTIL HAR 20000 SETT FORESTILLINGEN, VI VET DESS-
VERRE IKKE HVA ALLE MENER OM FORESTILLINGENE, MEN
DU KJENNER KANSKJE NOEN SOM HAR SETT ELLER LITT
AV DEN?

PRESSEN SKREV I ALLEFALL:

"BRAVO FOR TRAMTEATRET",
SØRLANDET.

"TRAMTEATRET MED GLIMRENDE SATIRE"
HAMAR ARBEIDERBLAD.

"KLASSEKAMP MED ET SMIL"
AFTENPOSTEN

"NYTT LIV I NORSK POLITISK SATIRE"
DAGBLADET

"RIVER MASKA AV OLJEBLØFFEN"
KLASSEKAMPEN

"ÅRETS TEATERUTBLÅSNING"
VERDENS GANG

"UUNNGÅELIG SUKSESS."
MORGENAVISEN

"GNISTRENDE OLJEBLOWOUT",
NORDLANDS FRAMTID

"OLJESØL PÅ CHAT NOIR"
ARBEIDERBLADET

"HÅR ÆR EN NORSK TEATERGRUPP SOM KAN
TÅVLA MED VÅR EGEN FRIA PRO I FRÅN
UPPRIKTIGHET".

DAGENS NYHETER

